

This project is co-financed by the European Union and the Republic of Turkey.
Bu proje Avrupa Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.

Technical Assistance for Development of a Strategy for Alignment with Common Market Organization (CMO) Requirements

Ortak Piyasa Düzeni (OPD) Gerekliliklerine Uyum için Strateji Geliştirilmesi Teknik Yardım Projesi
TR2014/AG/10-A1-01/001 EuropeAid/138004/IH/SER/TR

OPD kapsamında veri toplama ve fiyat raporlama

OPD KAPSAMINDA VERİ TOPLAMANIN AMACI

AB iç piyasasında tarım politikasının uygulanması, bilgi ve piyasa verilerinin toplanmasını ve bu verilerin piyasadan politika geliştirme seviyelerine aktarılmasını gerektirmektedir. Bu noktadan hareketle, OPD düzenleyici çerçevesi uyarınca işletmelerden ve Üye Devletlerden (ve hatta üçüncü ülkelerden) muhtelif bildirimler iletmelerini istemek mümkündür. Bu tür bildirimler OPD mekanizmalarının düzgün şekilde uygulanması amacıyla hizmet etmekte ve tarım ürünleri piyasasının izlenmesini, analizini ve yönetimini mümkün kılmaktadır. Bu husus piyasada şeffaflık sağlamakla birlikte OTP tedbirlerinin etkin bir şekilde incelenmesini, kontrolünü, izlenmesini, değerlendirilmesini ve denetlenmesini de kolaylaştırmaktadır.

Veri toplama sistemini uygulamanın birlik içi nedenlerinin yanı sıra, AB uluslararası anlaşmalarda Birliğe empoze edilmiş gerekliliklere uyum sağlamaya ihtiyaç duymaktadır. OTP bildirim sistemi ayrıca uluslararası ortaklara bildirilen gerekli bilgilerin toplanmasına da hizmet etmektedir.

Veri raporlama görevleri bilgi göndermekle yükümlü Üye Devletler ve işletmeler açısından bir yük teşkil edebilir. AB makamları potansiyel veri kaynakları arasındaki sinerjileri ortaya çıkarmaya gayret etmektedir. Bu husus iletişim anlamında uyum sağlamaya, iletişimi düzene koymaya ve sadeleştirmeye yardımcı olmaktadır.

GENEL RAPORLAMA GEREKLİLİKLERİ

AB'de tarım veri raporlama sisteminin geliştirilmesinde başlangıç noktası bilginin bütünlüğüdür. Sistem, sunulan bilgilerin doğruluğu, eksiksizliği ve piyasaya uygunluğu olarak anlaşılmaktadır.

Ulusal veri sağlayıcıları, AB makamlarına bilgi sunarken, istatistiksel serilerin tutarlılığına dikkat etmeli ve bildirimlerinde öngörülen tüm hatalara dikkat çekmelidirler. Hâlihazırda bildirilmiş olan tüm bilgiler gerektiğinde güncellenmelidir.

Üye Devletler, tarım fiyatları hakkında her veri bildiriminde bulunduğu, hangi kaynakların ve metodolojilerin kullanıldığını bildirimlerinde açıkça belirtmek zorundadır. Aynı zorunluluk, temsili piyasalar için de geçerlidir. Raporlamada kullanılacak para birimine gelince, Üye Devletler resmi para birimleri cinsinden (KDV düşüldükten sonra) raporlama yapar ve bu da daha sonraki yayınlar için verilerin işlenmesi ve ortak AVRO cinsine çevrilmesinin Komisyona bırakıldığı anlamına gelir.

Fiyat bildirimleri ve veri raporlama gereklilikleri, kapsadıkları süreye bağlı olarak değişebilir. Örneğin, her hafta gönderilmesi gereken fiyat bildirimlerinin, genel bir kural olarak,

This project is co-financed by the European Union and the Republic of Turkey.
Bu proje Avrupa Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.

Çarşamba günü saat 12:00'ye kadar Brüksel'e ulaşması ve önceki hafta verilerini kapsamı gerekir. Diğer taraftan, DTÖ (Dünya Ticaret Örgütü) yerel desteği veya ihracat rekabeti için gereken veriler yalnızca yıllık bazda değerlendirilmektedir.

Üye Devletlerin tümü haftalık fiyat bildirimini koşullarına tabi değildir. Bu durum, belirli bir takvim yılında pazarlanan üretim hacimlerine bağlıdır. Örneğin, tüm Üye Devletler, tahıllar, et, yumurta ve kümes hayvanı etleri ile ilgili verileri sunmak zorunda olmakla birlikte, bu durum pirinç (yalnızca üretildiği takdirde veri gönderilir), zeytinyağı (başlangıç noktası 20 bin ton), meyve ve sebzeler (AK düzenlemesinde belirtilen ayrıntılı listeye göre), muzlar (başlangıç noktası pazarlanan 50 bin ton) veya süt ve süt ürünleri (AB'nin toplam üretiminin en az %2'si) için geçerli değildir. Benzer kriterler, haftalık olmayan bir şekilde sunulan fiyat bildirimleri için de geçerlidir. Şeker söz konusu olduğunda, bildirim gerekliliğinin söz konusu olması için en az 10 bin tonun üretilmesi gerekir (şeker pancarı için devam eden üretim gereklidir). 1000 hektardan fazla ekilen keten, üretici bir Üye Devletin veri sunma yükümlülüğünü tetiklerken, şarap için, 5 yıllık ortalama üretimin AB toplamının %5'ini aşması gerekir.

Bazı Üye Devletlerin, tarım fiyatları ile ilgili bilgiler dışında, üretim ve piyasa bilgileri hakkında da raporlama yapmaları gerekir. Bu husus, pirinç, şeker pancarı, şeker ve biyoetanol, izoglukoz, lif bitkileri, şerbetçiotu ve zeytinyağı gibi sektörlerde de geçerlidir. Bununla birlikte, tüm Üye Devletler, üretim miktarlarına bakılmaksızın çiğ inek sütü, yumurta ve etil alkol ile ilgili verileri sağlamak zorundadır.

KARKASLAR VE CANLI HAYVANLAR İÇİN FİYAT RAPORLAMASI

Genel kurallar

Tarımsal fiyat verilerinin raporlanması, çoğu zaman, bazı sektörlerdeki adlandırma kuralları ile ilişkilidir. Bu husus, bildirimleri gönderen teşebbüsler ve Üye Devletler tarafından takip edilmesi gereken karkas sınıflandırması için geçerlidir. Bu nedenle, piyasa fiyatları, sekiz aylık veya daha büyük olan büyükbaş hayvanların yanı sıra domuzların, sekiz aydan küçük olan buzağuların ve 12 aydan küçük olan koyunların karkasları için raporlanır.

Karkasların yanı sıra, yukarıda belirtilen sektörlerdeki canlı hayvanların fiyatları da raporlanır ve bu husus, sekiz gün ila dört haftalık erkek buzağuları, besili olmayan sığırları ve canlı ağırlığı yaklaşık 25 kg olan domuz yavrularını kapsar.

Uygulama

Teknik açıdan, sekiz aylık veya daha büyük olan büyükbaş hayvanların karkasları ile domuzların karkasları için piyasa fiyatlarının raporlanması aşağıdaki şekilde yapılır. Piyasa fiyatı olarak, kesimhane veya aracı tarafından tedarikçiye verilen belgelere göre, karkasın katma değer vergisi düşüldükten sonraki değerini ifade eden, kesimhane kapısındaki fiyat raporlanır. Fiyat, kesimhanede kancada bulunan her bir 100 kg karkası ifade eder ve her bir sınıf için ortalama fiyat olarak bildirilir.

This project is co-financed by the European Union and the Republic of Turkey. Bu proje Avrupa Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.

Piyasa fiyatını kaydetmek için temel alınacak karkas ağırlığı, soğuk ağırlığa (yaklaşık olarak sıcak ağırlığın %2 daha azı) tekabül eder.

Sekiz aydan küçük olan buzağılar ve 12 aydan küçük olan koyunların karkasları söz konusu olduğunda, bu ürünler için pazar fiyatlarının raporlanması, karkasın katma değer vergisi düşüldükten sonraki değerini ifade eden ve kesimhane kapısında ödenen ve sekiz aydan küçük olan buzağuların karkaslarının farklı niteliklerinin nispi oranını veya 12 aydan küçük olan koyunların karkaslarının farklı ağırlık kategorilerini yansıtan bir katsayı ile ağırlıklandırılan fiyatların ortalamasını ifade eder. Raporlama dosyasında her bir pazarın göreceli önemi dikkate alınır. Pazar fiyatı, kesimhanedeki kanca üzerindeki her 100 kg karkas için ifade edilir.

Canlı hayvanlar, her Üye Devletin karşılaştırılabilir veri sunabilmesi için uyumlaştırılmış terimlerin kullanımı suretiyle sınıflandırılır. Sekiz gün ila dört haftalık erkek buzağılar, aşağıdaki yapıya göre gruplandırılır:

- sağmal soydan yetiştirme amaçlı erkek buzağı için “sağmal tip yetiştirme amaçlı erkek buzağı”,
- bir etçi soydan veya çift verim yönlü soydan olan veya bir etçi soyuyla melezleme olarak doğan yetiştirme amaçlı erkek buzağı için “etçi tip yetiştirme amaçlı erkek buzağı”.

Besili olmayan sığırlar aşağıdaki şekilde gruplandırılır:

- altı aylık veya daha büyük ancak 12 aydan küçük olan ve sütten kesildikten sonra besiye alınmak üzere satın alınan erkek ve dişi büyükbaş hayvanlar için, “genç besili olmayan sığırlar”,
- 12 aylık veya daha büyük ancak 24 aydan küçük olan ve besiye alınmak üzere satın alınan erkek büyükbaş hayvanlar için, “besili olmayan şişek (1 yaşında) erkek sığırlar”,
- 12 aylık veya daha büyük ancak 24 aydan küçük olan ve besiye alınmak üzere satın alınan dişi sığırlar için, “besili olmayan şişek (1 yaşında) dişi sığırlar”.

Domuz sektöründe fiyatlar, ortalama olarak yaklaşık 25 kg canlı ağırlığa sahip olan ve besiye alınmak üzere satın alınan domuzlar olarak anlaşılan “domuz yavruları” için toplanır.

Canlı hayvanlar için piyasa fiyatlarının raporlanmasına dair gereklilikler, doğrudan piyasa işletmecisi üzerinde etkiye sahiptir. Örneğin, sekiz aylık veya daha büyük olan büyükbaş hayvanların karkasları için rapor edilecek piyasa fiyatının, yılda 20.000 veya daha fazla hayvan kesen herhangi bir kesimhanenin işletmecisi tarafından kaydedilmesi gerekir. Bununla birlikte, Üye Devletler daha küçük kesim hacimlerine sahip diğer teşebbüsleri belirleyebilir ve yine de raporlama şartlarına tabi olmalarını sağlayabilir. Bu husus, her yıl 10.000 veya daha fazla sayıdaki sekiz aylık veya daha büyük olan büyükbaş hayvanı kesime gönderdikleri takdirde, gerçek veya tüzel kişiler için de uygulanabilir.

Sekiz aylık veya daha büyük olan büyükbaş hayvanların karkas fiyatları söz konusu olduğunda, bunların, belirli bir Üye Devletteki toplam kesimlerin en az %75’ini ve aynı Üye Devlette kesilen sekiz aylık veya daha büyük olan büyükbaş hayvanların en az %30’unu kapsayacak şekilde, bölgelerdeki kesimlerin en az %25’i için kaydedilmesi gerekir.

Kaydedilen fiyatlar, ilgili kayıt dönemi boyunca kesilen sekiz aylık veya daha büyük olan büyükbaş

This project is co-financed by the European Union and the Republic of Turkey. Bu proje Avrupa Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.

hayvanlarla ilgilidir ve bu fiyatlarda karkasın soğuk ağırlığını esas alınır.

Piyasa fiyatları, koyun sektörü ile ilgili olduğu sürece, 12 aydan küçük koyunların karkasları için kaydedilir. Bu kayıt, aşağıdaki ağırlık kategorileri ile ilişkilidir:

- 13 kg'dan az karkas ağırlığında olan hafif kuzu karkasları
- 13 kg veya daha fazla karkas ağırlığında olan ağır kuzu karkasları.

Temsili piyasalardaki veya kesimhanelerin işletmecileri veya gerçek veya tüzel kişiler tarafından yapılan fiyat kaydının olmaması durumunda, fiyatlar, ziraat odaları, kotasyon merkezleri, çiftçi kooperatifleri veya çiftçi sendikaları tarafından kaydedilir.

Teslimlerden bazılarının, raporlanacak olan fiyatları orantısız olarak etkilemesi durumunda, ulusal makamlar bu teslimleri bildirimlere dâhil etmeyebilir.

AB çerçevesi, piyasa fiyatlarının raporlanmasının yetkili ulusal makama nasıl ulaşacağına dair bazı yükümlülükleri de beraberinde getirmektedir. Her hafta pazartesi ile pazar günleri arasında kaydedilen fiyatlar, yazılı olarak veya elektronik yollarla yetkili makama raporlanır. Bununla birlikte, Üye Devletler bu tür bildirimler için zaman sınırlamalarına karar verebilir. Kesimhanelerin günlük faaliyetlerindeki aksaklıkların azaltılması için, veriler basit bir şekilde, doğrudan kesimhanelerde veya işletmecinin tesislerinde yerel makamlara sunulabilir.

MEYVE VE SEBZE SEKTÖRÜNDE RAPORLAMA

Üye Devletler, verilerin mevcudiyetine bağlı olarak (örneğin, üretimin mevsimselliği nedeniyle), önceki hafta boyunca meyve ve sebzeler için kaydedilen ağırlıklı ortalama fiyatları her Çarşamba günü saat 12.00'ye kadar (Brüksel saati) Komisyona bildirir.

Bildirilen fiyatlar, paketlenme öncesi merkezde tasnif edilen, paketlenen ve uygun olduğu durumda paletlere istif edilen mallar için 100 kilogram net ağırlık başına Avro cinsinden ifade edilir.

Üye Devletler, ilgili tek bir meyve ve sebzenin üretim alanındaki temsili piyasalarını belirlerler. Üye Devletler, her bir ürün, piyasa günü ve menşei için, üçüncü ülkelerden ithal edilen ve Üye Ülkelerin ithalat piyasalarında satılan ürünlerin ortalama temsili fiyatlarını, müteakip iş günü öğlen 12:00'ye kadar (Brüksel saati) Komisyona bildirir. Ulusal makamlar, bildirim kapsamındaki meyve ve sebze fiyatlarına ilişkin toplam miktarlar hakkındaki bilgileri de gönderir.

Üye Devletler, sektörel entegrasyonun seviyesine bağlı olarak, onaylı üretici örgütleri ve onaylı üretici örgütleri birlikleri ile ilgili bazı bilgileri Komisyona bildirir. Bu, her yıl 31 Mart'a kadar Brüksel'e raporlanan pazarlanabilir üretimin yıllık değerini(önceki takvim yılına ilişkin) ifade eder.

PİYASA VERİLERİNE ERİŞİM

AB piyasa veri bildirimleri sistemi kapsamında toplanan bilgilerden, tacirler, tüketiciler ve diğer tüm piyasa katılımcıları yararlanabilir. AB düzeyinde, süt, et, şeker ve tahıl sektörleri için mevcut olan ve https://ec.europa.eu/agriculture/market-observatory_en adresinde bulunan AB piyasa

This project is co-financed by the European Union and the Republic of Turkey.
Bu proje Avrupa Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmektedir.

gözlemlerine veya emtia fiyatı gösterge tablolarına kolayca erişilebilir.

Ayrıca, Agri News Digest adlı tarım piyasası gösterge tablolarının posta listelerine abone olmak da mümkündür. Bildirim hizmetine erişim sağlamak için AB sistemine (ECAS) Giriş yapılması gereklidir.

ISAMM, OFIS veya e-Ambrosia gibi tarım piyasasıyla ilgili tüm veri raporlama sistemlerini kapsayan bir çevrimiçi portal olan, Komisyonun AWAI (Tarım Web Uygulamaları Arayüzü) sistemini Raporlama makamlarındaki yetkililerin yanı sıra işletmeciler de kullanabilir.

AB düzeyinde çevrimiçi olarak kullanılabilecek bir başka veri merkezi, Agri4cast kaynakları portalı veya MARS sisteminde (Tarımsal Kaynakları İzleme) bulunanlardan birisidir.

Ayrıca, Üye Devletlerin çoğu, genellikle kamuya açık olan ve AB veri raporlama amacı doğrultusunda toplanan verileri yaygın, kendilerine ait piyasa bilgi sistemlerini kullanmaktadır.

AB tarım verisi kaynakları, FAO tarafından işletilenler gibi (örneğin, <http://www.amis-outlook.org/> adresinde bulunan Tarım Piyasası Bilgi Sistemi) harici veri merkezlerine de bilgi sağlamaktadır.

AB mevzuat çerçevesinde belirtildiği üzere, bazı Üye Devletlerde, üreticiler ve işleyicilerin odaları veya birlikleri, açık artırma sistemlerinden veya çevrimiçi pazarlardan alınan verilerle desteklenen piyasa bilgi sistemlerini kullanmaktadır. Popüler örneklerden biri, AB pazarlarına sığır eti ve domuz eti olmak üzere iki en önemli et piyasasında düzenli fiyat teklifleri sağlayan Alman VEZG (Vereinigung der Erzeugergemeinschaften für Vieh und Fleisch e.V.) tarafından işletilen sistemdir.

AB'DE TARIM VERİLERİNİN KULLANIŞLI YÖNLERİ

Tarım piyasası aktörlerinin çoğu, kendi bilgi kaynakları olan bilgi tedarik ağlarını geliştirme eğilimindedir. Piyasa oyuncularları, bilgi paylaşım platformlarını birlikte yürütmeye yönelik ortaklıklar kurar. Bu tür platformlar ya sadece ilgili ortakların kullanımına açıktır ya da sunulan bir hizmet şeklinde başkalarına açıktır (ve devam eden işlerine eşlik eden ek bir gelir kaynağı olarak işlev görür).

Kendi piyasa bilgi sistemlerini geliştirmek için çabalayan aktörler arasında, tarımsal medya, toptan satış pazarları, aracı kurumlar ve borsalar, ticari talep kurulları, çevrimiçi forumlar, pazar yerleri ve açık artırmalar, danışmanlık hizmetleri ve hatta bankalar bulunmaktadır. Tüm bu tür şubeler, kullanıcıları çekmek ve elde etmek için tasarlanan bilgi hizmetlerini toplama ve oluşturma eğilimindedir. *İzlenen yöntem*, ihtiyaçlarına binaen fiyat bilgilerinin en çok arayan çiftçilerin bilgi kaynağına ulaşması ve bu kaynağın beraberindeki hizmetler ve ürünler ile birlikte değerlendirilmesidir.

This project is co-financed by the
European Union and the Republic of Turkey.
Bu proje Avrupa Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti
tarafından ortak finanse edilmektedir.

Bilgi ihtiyaçları, politika belirleyiciler ve piyasa oyuncuları düzeyinde farklılık göstermektedir. Piyasa oyuncuları, günlük faaliyetlerine münferit olarak ve doğrudan uygulanabilir bilgilere ihtiyaç duyarlar. Çiftçilerin ve tüccarların bilgi ihtiyaçlarını anlamak, sektör için bazı pratik kullanımlar sağlayacak hizmetleri sunmak için elzemdir.

Bununla beraber, piyasa bilgilerinin elde edilmesi, günlük faaliyetlerin maliyeti olarak göz ardı edilmeye devam edilmektedir ve üretim maliyetleri konusundaki görüşmelerde nadiren atlanmaktadır. Piyasa bilgisinin kullanılabilirliği, tarım faaliyetleri için istikrarlı ve öngörülebilir bir ortamın oluşturulmasında çok önemli bir role sahiptir. Buna karşılık, tarım piyasası verilerine kolay erişimin olmaması, müdahale ve diğer destek tedbirlerinin maliyetlerini de artırabilir.

NİHAİ AÇIKLAMALAR

AB iç piyasası ve OTP yönetimi açısından önemli olan husus, ürün temini, talep ve fiyat keşfiyle ilgili standartlaşmış (yani, kullanım açısından kolaylıkla karşılaştırılabilir) bir bilgi alışverişi yoluyla, AB iç piyasasında sınır ötesi ticareti kolaylaştırmaktır. Bu husus, tarım politikası tedbirlerinin (prensipte olarak tüm AB çapında benzersiz şekilde geçerli olan) tasarlanması, yasallaştırılması ve etkinleştirilmesi için standartlaştırılmış bilgi alışverişi sisteminin kullanımını gerektirir.

Bu hedeflere yönelik olarak, AB yönetimine standartlaştırılmış veriler sunmaları konusunda Üye Devletlerin yetkililerine bildirim şartları getirilmiştir.

